

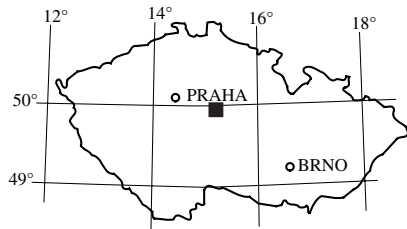
KŘÍDOVÉ SEDIMENTY NA ÚZEMÍ LISTU 13-321 SVOJŠICE

Cretaceous sediments in the area of the map sheet 13-321 Svojšice

PŘEMYSL ZELENKA

Česká geologická služba, Klárov 3/131, 118 21 Praha 1

(13-32 Kolín)

Key words: Geological mapping, Cretaceous sediments, Bohemian Cretaceous Basin

Abstract: Cretaceous sediments in the area of the map sheet 13-321 Svojšice belong to Peruc Member, Korycany Member and Bílá hora Formation of the Bohemian Cretaceous Basin. According to lithofacies division, these sediments belong to the Vltava-Beroun, Kolín and Labe development. The beds, dipping gently to the NE (about 1°) are fractured by small-scale faults.

V roce 2001 byl dokončen list základní geologické mapy ČR v měřítku 1 : 25 000 13-321 Svojšice s textovými vysvětlivkami (HOLÁSEK et al. 2001). Křídové sedimenty, pokrývající původně větší část území listu, podlely ve značné míře denudací a byly zakryty kvarténními uloženinami. Dnes vycházejí na den na větších plochách jen v z. a sz. části území. Ve východní polovině listu tvořil předkřídový reliéf výraznou elevaci. Starší litostratigrafické členy pánevní výplně zde mají redukováný či výrazně mělkovodní vývoj, popř. mohou úplně chybět. Zachovaly se perucké vrstvy, korycanské vrstvy a část bělohorského souvrství. Podle regionální pozice a litologie náležejí vltavo-berounskému, kolínskému a labskému vývoji (ČECH – VALEČKA 1994).

Perucké vrstvy, zastoupené pískovci až slepenci s vložkami prachovců a jílovců a někdy i s tenkými slojkami uhlí, sedimentovaly v cenomanu jen lokálně v nejhlubších depresích paleoreliéfu v prostředí drobných vodních toků nebo jezírek. Byly zjištěny ve výchozech při j. okraji Miškovic a ve vrtech v Břežanech a Chocenicích. Mají charakter jednoduchého, nahoru se zjemňujícího cyklu. Mocnost peruckých vrstev je řádově v metrech, jen výjimečně převyšuje 10 m.

Korycanské vrstvy svrchnocenomanského stáří se usadily v mělkovodním mořském prostředí. Spocívají v nadloží

peruckých vrstev nebo transgredují přímo na podloží. V nižší části této litostratigrafické jednotky převládají křemenné pískovce s jílovitou základní hmotou, s příměsí až podílem glaukonitu. Kromě křemenných zrn obsahují často muskovit (někdy až 10 %), kaolinizovaný živec a částice zuhelnatělé rostlinné hmoty. Rozsáhlejší výskyty jsou v Miškovicích a v okolí Svojšic a Nové Vsi. Průměrná mocnost těchto pískovců je 8–10 m. Pro vyšší část korycanských vrstev jsou typickými horninami biodetritické vápence, vápnité pískovce a slepence, spjaté s křemennými pískovci laterálně i vertikálně řadou petrografických přechodů. Již od dob výzkumu FRIČE (1869) jsou proslulé hojnou, dobře zachovanou a druhově pestrou fosilní mořskou faunou. Mocnost této vápnité facie korycanských vrstev, vystupující na den v Radovesnicích, Zibohlavech a v údolí Pekelského potoka, je jen několik metrů.

Bělohorské souvrství stáří spodní–střední turon se usazovalo v postupně se prohlubujícím moři. Transgreduje na pískovce korycanských vrstev, místy i přímo na předkřídové podloží (Žabonosy). V jižní části území listu v okolí Doubravčan a Svojšic převládají spongilitické písčité slínovce (opuky), v severní části u Hradenína, Blinky a Plaňan monotónní šedavé a žlutavé slínovce. Mocnost bělohorského souvrství je neúplná a nepřevyšuje 25 m. Vyšší část souvrství spolu s mladšími křídovými sedimenty podlela denudací.

Křídové sedimenty spocívají na podloží ploše a výrazně diskordantně. Mírný úklon k SV byl potvrzen již měřeními URBÁNKA (1924). Kvádrový rozpad pískovců korycanských vrstev je podmíněn pravidelnou sítí subhorizontálních a subvertikálních puklin. Na celém území tvořeném křídovými uloženinami lze předpokládat výskyt drobných zlomů s malou výškou skoku.

Literatura

- ČECH, S. – VALEČKA, J. (1994): The Bohemian Cretaceous Basin. In: Regional geological subdivision of the Bohemian Massif on the territory of the Czech Republic. – J. Czech geol. Soc., 39, 1, 137–139. Praha.
- FRIČ, A. (1869): Palaeontologische Untersuchungen der einzelnen Schichten in der böhmischen Kreideformation. Peruczer Schichten. Die Korycancer Schichten. – Arch. Naturwiss. Landes-Durchforsch. Böhm., I. Prag.
- HOLÁSEK, O. et al. (2001): Vysvětlivky k základní geologické mapě ČR 1 : 25 000, 13-321 Svojšice. – MS Čes. geol. úst. Praha.
- URBÁNEK, L. (1924): Křídový útvar v jižní části Kolínska. – Rozpr. Čes. Akad. Věd Umění, Tř. II, 33, 42. Praha.